

## 1 SKYRIUS

Oro linijų „Delta“ lėktuvas, kuriame sėdėjo Timas Džeimisonas, jau prieš pusvalandį turėjo būti atsiplėšęs nuo Tampos pakilimo tako ir skrieti ryškių Niujorko šviesų bei aukštų pastatų link, bet kažkodėl tebestovėjo prie įlaipinimo vartų. Kai į saloną žengė „Deltos“ darbuotojas ir šviesiaplaukė moteris, po kaklu pasikabinusi apsaugos ženklelį, sausakimšoje ekonominės klasės zonoje nuvilnijo baugus, blogos nuojautos persmeltas murmesys.

– Dėmesio! Gal malonėtumėt paklausti, ką pasakysiu! – šūktelėjo vyrukas iš „Deltos“.

– Kiek laiko vėluosime? – paklausė kažkas. – Tik nevyنيokit žodžių į vatą!

– Reisas atidėtas neilgam, kapitonas jus užtikrina, kad Niujorke nusileisite daugmaž laiku. Tik štai kas: šiuo reisu būtinai turi skristi vienas federalinis pareigūnas, tad kam nors iš keleivių teks užleisti jam vietą.

Suošė vieningas atodūsis, Timas matė, kaip bent keli žmonės atvožia telefonus – jei kiltų kokių neramumų. Tokiais atvejais jau yra buvę bėdos.

– Oro linijos „Delta“ įgaliotos pasiūlyti nemokamą bilietą skristi į Niujorką artimiausiu reisu, tai yra rytoj rytą 06.45...

Suošė dar vienas bendras atodūsis. Kažkas tarė:

– Gali iškart mane ir nušauti.

Oro linijų darbuotojas lyg niekur nieko kalbėjo toliau:

– Taip pat gausite kuponą šią naktį pernaktvoti viešbutyje, plius – keturis šimtus dolerių. Nagi, mielieji, visai neblogas pasiūlymas. Kas čiupsit?

Norinčių čiupti neatsirado. Šviesiaplaukė apsaugininkė nieko nesakė, tik tyrinėjo sausakimšą ekonominės klasės saloną viską matančiomis, bet lyg negyvomis akimis.

– Aštuoni šimtai, – tarė vyrukas iš „Deltos“. – Ir dar viešbučio kuponas, ir nemokamas bilietas kitam reisui.

– Žmogelis šneka lyg tikras televizijos viktorinos vedėjas, – burbtelėjo vyriškis eilėje priešais Timą.

Norinčiųjų vis dar neatsirado.

– Tūkstantis keturi šimtai!

Vis dar niekas neužkibo. Timui tai pasirodė įdomu, nors labai ir nestebino. Ir ne vien todėl, kad norintis suskubti į 06.45 reisą turėtų keltis bedieviškai anksti. Dauguma Timo bendrakeivių ekonominėje klasėje buvo arba šeimos, pasimėgavusios Floridos siūlomomis pramogomis ir dabar grįžtančios namo, arba porelės, gerokai apsvilusios paplūdimiuose, arba tuklūs, įraudę, iš pažiūros suirzę vyrukai, kurie Didžiajame Obuolyje, reikia manyti, suko verslus, nešančius nepalyginti didesnes sumas nei vargani tūkstantis keturi šimtai dolerių.

Kažkas riktelėjo iš salono galo:

– Pridėkit dar kabrioletą „Mustang“ ir kelionę į Arubą dviem – atiduosime abi vietas!

Šita replika įskėlė juoką. Nuskambėjo nelabai draugiškai.

Oro linijų darbuotojas metė žvilgsnį į šviesiaplaukę su ženkleliu, bet jei vylėsi kokios nors pagalbos, nesulaukė jokios. Ji tiesiog stovėjo nekrustelėdama, žvilgsniu skvarbydama saloną – judėjo vien tik akys. Vyrukas atsiduso ir tarė:

– Tūkstantis šeši šimtai.

Timui Džeimisonui staiga sukilo ūpas nešti muilą iš šito lėktuvo ir geriau jau tranzuoti. Nors iki pat to akimirksnio tokia mintis nebuvo net šmėstelėjusi, nei iš šio, nei iš to jis sumojo galįs tai įsivaizduoti, ir net labai aiškiai. Štai stovi sau atkišęs nykštį 301-ojo greitkelio kelkraštyje kažkur vidur Hernando apygardos. Sivilinantis karštis, sukuriuojantys mašalų spiečiai, plakatas, reklamuojantis advokato, civilinės atsakomybės už nelaimingus atsitikimus privačioje teritorijoje specialisto, paslaugas, muzikinis centras, riogsantis ant betoninės laiptų pakopos prie namelio ant ratų, griaudėjantis „REO Speedwagon“ gabalą „Take It On

The Run“, greta – bemažkinis vyrukas, plaunantis automobilį. Ir pagaliau atrieda koks nors fermeris Džonas, įsisodina jį pikapą su paaukštintais kėbulo, prikrauto melionų, bortais, ant prietaisų skydelio prikabinatas magnetukas su Jėzumi. Užvis geriausia bus netgi ne gryniesi, šiugždantys jo kišenėje. Užvis geriausia bus tiesiog stovėti vienam pačiam kelkraštyje, toli nuo šitos silkių skardinės, pritvinkusios susimaišiusių, tarpusavy nederančių kvėpalų, prakaito, plaukų lako kvapų.

Ne ką blogiau – ir pamėginti iš vyriausybės spenio išmelžti dar kelis dolerius.

Jis atsistojo, išsitiesė savo tobulai normaliu ūgiu (penkios pėdos dešimt colių su trupučiu), pirštu pastūmėjo akinius nosimi aukštyn ir pakėlė ranką.

– Du tūkstančiai, pone, ir kompensacija už bilietą grynaisiais – ir užleidžiu jums vietą.

## 2 SKYRIUS

Kuponas, kaip paaiškėjo, buvo skirtas pernaktoti nudrengtame Tampos tarptautinio oro uosto viešbutyje, įsikūrusiame prie pat judriausio kilimo ir tūpimo tako galo. Timas užmigo liūliuojamas lėktuvų variklių kriokimo, pabudęs irgi pirmiausia išgirdo tą pat, ir nuskubėjo žemyn nemokamų pusryčių – gavo kietai virtą kiaušinį ir porą guminių blynelių. Ne gurmano skrandžiui skirti patiekalai, bet Timas kirto pilna burna, o pavalgęs grįžo į kambarį laukti devintos valandos, kai atsidaro bankai.

Iš dangaus nukritusį lobį jis išsigrynino be jokio vargo: banke žinojo jį ateisiant, o čekis buvo patvirtintas iš anksto; Timas neketino kiurksoti oro uosto viešbutyje ir laukti, kol galės pasiimti pinigus grynaisiais. Paprašė išmokėti du tūkstančius penkiasdešimties ir dvidešimties dolerių banknotais, perlenkęs susidėjo į kairę priekinę kišenę, iš banko apsaugos sargybinio atsiėmė kelionkrepšį ir išsikvietė uberį, kad nuvežtų iki parduotuvės „Ellenton“. Atsiskaitęs su vairuotoju pėsčias nužingsniavo iki artimiausio 301-N ženkle ir atkišo nykštį. Po penkiolikos minučių

jį paėmė seniokas, užsivožęs beisbolo kepuraitę su „Case“ logo-tipu. Melionų jo pikapo kėbule nebuvo, nebuvo ir paaukštintų bortelių, bet visa kita daugmaž atitiko vakarykštę viziją.

– Kur trauki, bičiuli? – paklausė senolis.

– Na... – atsiliepė Timas. – Galutinis taškas tikriausiai Niujorkas.

Seniokas pro langą čiurkštelėjo tabako seilę.

– Ale ko sveiko proto žmogui ten trenktis?

*Sveicho froto*, taip ištarė.

– Nežinau, – atsakė Timas, nors iš tikrųjų žinojo. Senas tarnybos draugelis buvo jam sakęs, kad Didžiajame Obuolyje galima rasti kiek tik nori apsaugininko darbo, taip pat ir kai kuriose bendrovėse, kurios pirmiausia atsižvelgs į jo patirtį ir, tikėtina, nepaisys visos tos šūdliavos, pribaugusios jo karjerą Floridos policijoje. – Tikiuosi šiandien vakarop nusikapstyti iki Džordžijos, galbūt ten man patiks labiau.

– Va čia jau rimta šneka, – pareiškė seniokas. – Džordžijoj ne taip jau blogai, ypač jei mėgsti persikus. Mane tai nuo jų tryda suriečia. Užleisiu muzikėlės, nieko prieš?

– Aišku, nieko.

– Tik perspėju: muziką leidžiu garsiai. Jau mažumą ausys nebe tos.

– Aš tiesiog džiaugiuosi, kad jau važiuoju.

Tiesa, uždainavo Veilonas Dženingas, ne „REO Speedwagon“, bet Timui tiko ir jis. Paskui – Šuteris Dženingas, Martis Stiuartas. Du vyrai purvais aptaškytame dodže RAM klausėsi žvalgydamiesi į slenkančius pro šalį pakelės vaizdus. Įveikus septyniasdešimt mylių, seniokas sustabdė automobilį, kilstelėjo savąją „Case“ kepuraitę ir palinkėjo Timui kuo ghraažiausios dienos.

Tą vakarą Džordžijos jis nepasiekė, apsinakvojo dar viename panašiam viešbutėlyje šalia pakelės kiosko, prekiaujančio apelsinų sultimis, bet kitą dieną jau atsidūrė ten. Bransviko miestelyje (kur buvo išrastas tam tikros rūšies gardus troškiny) jis dviem savaitėms įsidarbino antrinių žaliavų apdorojimo įmonėje – veiksmas toks pat spontaniškas kaip ir sprendimas užleisti savo vietą „Deltos“ reise iš Tampos. Pinigų Timui nereikėjo, bet,

kaip pačiam atrodė, reikėjo laiko. Buvo įžengęs į pereinamąjį laikotarpį, o tokie pernakt nepasibaigia. Negana to, miestelyje buvo boulingo salė, o šalia – visą parą veikianti užkandinė „Denny’s“. Tokiam deriniui atsispirti sunku.

### 3 SKYRIUS

Užmokestį, gautą iš antrinių žaliavų apdorojimo įmonės, pridėjęs prie lobio, dribtelėjęsio iš oro linijų, Timas stovėjo Bransviko pakraštyje prie išvažiavimo į I-95 šiaurinį greitkelį ir jautėsi esąs išties pinigais aptekęs bastūnas. Saulės pliskinamas prastypsojo ten daugiau kaip valandą ir buvo jau benumojąs ranka, ketindamas grįžti į „Denny’s“ stiklo saldžios šaltos arbatos, bet paskutinę akimirką prie jo sustojo „Volvo“ universalas. Bagažinė buvo prikrauta kartoninių pakuočių. Prie vairo sėdinti senučiukė nuleido keleivio pusės lango stiklą ir pro storus akinius įsistebeilijo į Timą.

– Tegul ir nelabai stambus, atrodo raumeningas, – įvertino. – Juk nesi koks psichas ar prievartautojas, ką?

– Ne, ponია, – atsakė Timas ir pagalvojo: o ką kita sakyčiau, jeigu ir būčiau?

– Na taip, ką gi kita pasakysi, tiesa? Trauki iki pat Pietų Karolinos? Sprendžiu iš tavo kelionkrepšio.

Kitas automobilis aplenkė jos „Volvo“ ir nurūko jungiamuoju keliu greitkelio link signalizuodamas kaip pasiutęs. Bet senučiukei tai buvo nė motais, romiu žvilgsniu buvo įkibusi į Timą.

– Taip, ponია. O paskui – iki pat Niujorko.

– Nuvešiu į Pietų Karoliną – nelabai toli į tą palaimingą valstiją, tik trumpą galelį, – bet atsilygindamas turėsi trupučiuką man padėti. Ranka ranką plauna, jei supranti, ką turiu galvoj.

– Pakasysit man nugarą, o aš pakasysiu jums, – išsišiepęs sutiko Timas.

– Na, kasyti nieko neprireiks, bet gali lipti.

Timas įlipo. Moterytė buvo vardu Mardžorė, pavarde Kelerman, ji vadovavo Bransviko bibliotekai. Taip pat priklausė kažko-

kiai organizacijai, vadinamai Pietryčių bibliotekų asociacija. Kuri, pasak jos, neturėjo pinigų, nes „Trampas su savo pakalikais viską atėmė. Kultūrą jie supranta maždaug tiek pat, kiek asilas – algebrą.“

Sukorus šešiasdešimt penkias mylias į šiaurę, vis dar Džordžijoje, ji sustojo prie skurdžios Pulerio miestelio bibliotekėlės. Timas iškrovė dėžes su knygomis, sudėjęs į vežimėlį nuritino vidun. Maždaug dvylika kitų dėžių išritino iš ten, sukrovė į „Volvo“. Šitos, pasakė jam Mardžorė Kelerman, keliauja į Jemasio viešąją biblioteką – dar maždaug keturiasdešimt mylių į šiaurę, jau Pietų Karolinos teritorijoje. Bet vos pravažiavę Hardvilį jie įstrigo, ir toliau – nė krust. Abiejose eismo juostose grūdosi sunkvežimiai ir lengvieji automobiliai, eilė sparčiai tįso ir už nugarų.

– Oi, bjaurastis, negaliu pakęsti, kai taip atsitinka, – tarė Mardžorė. – O Pietų Karolinoje, rodos, amžiais taip ir atsitinka, mat pinigą spaudžia, paplatinti greitkelio nėra iš ko. Kažkur priekyje įvykusi avarija, o eismo juostos tik dvi, tai niekas ir negali pravažiuoti. Įstrigau čia turbūt pusdieniui. Pone Džeimisonai, nuo tolesnių įsipareigojimų tave atleidžiu. Tavim dėta, lipčiau iš ratų, paėjėčiau atgal iki Hardvilio išvažiavimo ir išmėginčiau laimę 17-ame plente.

– O kaip tos visos knygų dėžės?

– Nagi surasiu kitas tvirtas rankas, kurios padėtų man išsikrauti, – pasakė ji ir nusišypsojo jam. – Tiesą sakant, pamačiau tave, stovintį ten saulės kepinamą, ir nusprendžiau pagyventi trupučiuką pavojingai.

– Na, jei jau taip sakot... – Transporto kamštyje jį apniko šiočia tokia klaustrofobija. Jausmas, tenka pripažinti, beveik toks pat, koks buvo apėmęs įstrigus tame oro linijų „Delta“ lėktuve kažkur per ekonominės klasės salono vidurį. – Bet jei dar abejojat, pasiliksiu. Jokie terminai manęs nesmaugia.

– Ne, neabejoju, – patikino ji. – Malonu buvo su tavim susipažinti, pone Džeimisonai.

– Man irgi, ponია Kelerman.

– Gal tau reikia finansinės paramos? Jei taip, rasčiau atliekamus dešimt dolerių.

Jis nustebė ir buvo išties sujaudintas – nebe pirmą kartą – susidūręs su paprasto žmogaus paprastu gerumu ir dosnumu, ypač

žmogaus, kuris ir pats ne kažin ką turi. Amerika tebėra gera šalis, nesvarbu, kaip įnirtingai kai kurie (retsykiais – ir pats Timas) mėgintų prieštarauti.

– Ne, nieko nereikia. Ačiū, kad pasiūlėt.

Jis pakratė jai ranką, išlipo ir nužingsniavo valstijas jungiančio I-95 greitkelio šalikele iki Hardivilio išvažiavimo. Kadangi 17-ajame plente sėkmė išsyk neaplankė, Timas nuspūdino porą mylių pirmyn, kur kelias įsiliejo į valstijos 92-ąją. Čia stirksėjo rodyklė į Diuprėjų. Vakarėjo, tad Timas susimąstė, ar nevertėtų pasiieškoti kokio motelio ir apsistoti nakčiai. Aišku, tai bus kokia nors pagalžkelės skylė, bet alternatyva miegoti lauke ir ištisą naktį maitinti mašalus ar glaustis kokio ūkininko daržinėje atrodė dar mažiau gundanti. Tad jis patraukė į Diuprėjų.

Kartais ir mažo vyro užtenka dideliems įvykiams kita linkme pasukti.

#### 4 SKYRIUS

Dar po valandos Timas sėdėjo ant akmens prie dviejų juostų plento laukdamas, kol pradundės kelią kertantis, rodos, begalinis prekinis traukinys. Važiavo jis Diuprėjaus kryptimi solidžiu trisdešimties mylių per valandą greičiu: dengti prekiniai vagonai, automobilvežiai (prikrauti daugiausia ne naujų automobilių, o sumaitotų griuvenų), cisternos, atviros platformos, dengtos platformos su galaižin kokia bjaurastim, kuri ištikus avarijai ir traukiniui nuvažiavus nuo bėgių galbūt įpliekstų gaisrą ir šis tuojau išplistų aplinkiniuose pušynuose arba apnuodytų, o gal ir išnuodytų Diuprėjaus gyventojus pragaištingomis dujomis. Paskutinis pasirodė oranžinis tarnybinis vagonas, jo gale įsitaisęs šezlonge sėdėjo žmogus, vilkintis darbinį kombinezoną su petnešomis, jis skaitė knygą minkštais viršeliais ir dūmijo cigaretę. Pakėlė akis nuo knygos, išvydo Timą, pamojo jam ranka. Timas atsakydamas irgi pamojo.

Miestelis buvo įsikūręs dar už dviejų mylių, aplipęs 92-ojo valstijos plento (miestelio ribose vadinamo Pagrindine gatve) ir

dar dviejų gatvių sankryžą. Atrodė, Diuprėjui pavyko išvengti prekybos tinklą, apraizgiusių didesnius miestelius; buvo, tiesa, „Western Auto“, bet nebeveikė, drumzlini langai užteplioti iš vidaus. Timas matė maisto prekių parduotuvę, vaistinę, smulkmenų krautuvėlę, kurioje, rodos, galėjai įsigyti visko po truputį, porą grožio salonų. Buvo ir kino teatras, bet ant įžambaus stogelio viršum durų švietė iškaba: PARDUODAMA ARBA IŠNUOMOJAMA. Buvo čia ir automobilių atsarginių dalių krautuvė, skambiai pasivadynusi „Diuprėjaus greičio parduotuvė“, ir restoranėlis „Bevės užkandinė“. Trys bažnyčios: viena metodistų, kitos dvi – neaiškios konfesijos, „ateik pas Jėzų“ variantai. Įžambiai suženklintose automobilių aikštelėse verslo rajone stovėjo gal dvidešimt penkios mašinos ir ūkininkų sunvežimiai – ne daugiau. Šaligatviai – beveik tušti.

Įveikus dar tris kvartalus, praėjus dar vieną bažnyčią, Timo akis užkliuvo už „Diuprėjaus motelio“. Dar toliau, ten, kur Pa-grindinė gatvė, reikia manyti, atvirto 92-uoju valstijos plentu, buvo dar viena geležinkelio pervaža, stotis ir saulėkaitoje žvilgančių metalinių stogų virtinė. Už tų pastatų miestelį vėl gobė pušynai. Iš pirmo žvilgsnio miestelis Timui pasirodė lyg atkeliavęs iš senos kantri muzikos baladės, nostalgiskai apdainuotas Alano Džeksono ar Džordžo Streito. Motelio iškaba buvo sena, aprūdijusi, o tai piršo prielaidą, kad motelis gali būti uždarytas kaip ir kino teatras, bet vis labiau vakarėjo, o kokios nors kitos pastogės galvai priglauti, regis, nebuvo, tad Timas pasuko ten link.

Įveikęs pusę kelio, praėjęs Diurėjaus miestelio administracijos pastatą, prisiartino prie mūrinuko, apaugusio gebenėmis, kopiančiomis specialiai joms sukaltais rėmeliais. Kruopščiai nušienautoje vejoje buvo įbestas ženklas, skelbiantis, kad čia įsikūrusi Feirlio apygardos šerifo nuovada. Timui dingtelėjo, kad apygarda turėtų būti išties nupiepusi, jeigu jos centras – šitas miesteliūkštis.

Priešais nuovadą buvo pastatyti du policijos automobiliai: vienas – apynaujis sedanas, kitas – keturiais ratais varoma purvu aptaškyta kriošena su apskritu švyturėliu ant prietaisų skydo. Timas dirstelėjo nuovados durų pusėn – beveik nesąmoningas žvilgsnis bastūno, prisikimšusio kišenės šlamančiųjų, – palypėjo



laipteliais, paskui apsisukęs grįžo dar sykį, atidžiau, pažiūrėti į skelbimų lentas abipus dvivėrių durų. Tiksliau – į vieną konkretų skelbimą. Beveik neabejojo neteisingai perskaitęs, bet norėjo įsitikinti.

Tik jau ne šiais laikais, pagalvojo. Negali būti.

Ir vis dėlto – kaip tik taip ir buvo. Šalia skelbimo, perspėjančio: JEIGU MANEI, KAD PIETŲ KAROLINOJE MARIHIANA LEGALI, MANYK IŠ NAUJO! – kabėjo kitas, visai paprastas: REIKALINGAS NAKTINIS BELDIKAS. TEIRAUTIS VIDUJE.

Ohoho, tarė sau Timas. Tikra istorinė iškasena, ką ir pasakysi.

Jis patraukė aprūdijusios motelio iškabos pusėn, bet vėl sustojo svarstydamas apie tą skelbimėlį su darbo pasiūlymu. Ir kaip tik tada policijos nuovados durys atsilapojo, laukan, voždamsis ant rudos ševeliūros kepurę, išniro laibas, išstypęs policininkas. Vakarop kryptanti saulė tvykstelėjo jo ženklelyje. Pareigūnas žvilgsniu įvertino storapadžius Timo batus, sudulkėjusius džinsus, mėlynus medvilninius marškinius. Valandėlę sulaikė žvilgsnį prie kelionkrepšio, kadaruojančio Timui ant peties, tik tada pagaliau pakėlė akis į veidą.

– Kuo galėčiau padėti, pone?

Pastūmėtas netikėtai vėl siūbtelėjusio to paties impulso, kuris privertė atsistoti lėktuve, Timas atsakė:

– Tikriausiai niekuo, bet ką gali žinoti?